

Lang voor er woorden waren

Een voorstelling van Bart en Anouk

1.

Het toneel ligt vol schilderijen en tekeningen van Bart. Er is één vierkant leeg. Anouk stapt in het lege vierkant.

Anouk:

Er zijn woorden
die raken
er zijn dezelfde woorden
die niets zeggen

Woorden kunnen gevuld zijn of leeg
woorden kunnen barsten
ze kunnen openscheuren, lekken
ze kunnen hun laatste adem uitblazen,
leeglopen en sterven

Elk levend woord weegt minstens 21 gram
daarom vind ik het zo zwaar
om echt te zeggen wat me in hemelsnaam bezielt
weet je wel wat alleen
'in hemelsnaam' al weegt?

Ik ben voorzichtig met wat ik zeg
geen enkel woord mag barsten
omdat ik het zomaar laat vallen
omdat ik het gewicht verkeerd heb ingeschat

Ik ben bang dat mijn woorden sterven
tussen mijn mond en jouw oor

Anouk af.

2.

Bart stapt met zijn cello in het vierkant. Hij gaat zitten.

Bart:

Ik oefen weer het eerste deel van de derde suite van Bach. Dat klinkt alsof er geen andere muziek aan vooraf is gegaan. Alsof er nooit iets anders heeft geklonken.

Bart speelt BACH- eerste deel derde suite

3.

Bart:

Toen ik nog klein was luisterden we thuis elke ochtend naar de Vlaamse radio. De klassieke zender. Ik mocht op het oor kiezen wat ik later als ik iets ouder werd wilde spelen. Dat werd de cello. Toen ik naar het conservatorium ging werd er een nieuw instrument voor mij gebouwd. Ik kwam in het atelier van Jaap Bolink. Jaap pakte van het bovenste schap een stuk hout. Zullen we deze maar nemen? Vanaf toen was ik vaak in het atelier te vinden en ik zag hoe hij eerst met grote gutsen en later met kleine, de welvingen in de bladen maakte. En hoe hij met een scherp mes precies de f gaten maakte die bij zijn ontwerp pasten en deze (*wijst aan*) kleine uitdagende uitstekende puntjes maakte. En op de achterkant een schoonheidspukkel en precies onderaan nog een, aan de andere kant van de middellijn. En hoe hij er bruine knoppen opzette met zwarte puntjes als een vrouw met bruine krullen. Op een dag ging het bovenblad er op, nog wit, en de snaren en klonk hij voor het eerst.

Bart laat de snaren horen.

Anouk:

Ben ik al geboren? Ik denk dat jij een jaar of 20 moet zijn geweest toen je naar het conservatorium ging. Na je eindexamen, eerst een jaar wiskunde, dus dan ben je een jaar of 20. Ik ben geboren in het jaar dat jouw cello werd gebouwd. Denk ik.

Bart:

Op het conservatorium leerde ik het echte cellospelen. 'Strijken, strijken en nog eens strijken, je hele stok gebruiken, in de snaar spelen, veel haar gebruiken voor een krachtige toon. En vibreren om de toon te laten zingen.' Met je eerste vinger, de tweede, derde en ook de zwakke pink. Altijd doorvibreren. Na het officiële werk overdag wilde ik 's avonds nog iets heel anders. Ik deed de lichten uit, de kaarsen aan en maakte mijn eigen bubble. Dan klonk het zo. (*speelt boventonen op de kam*). Ik speel op de verkeerde plek. Gebruik helemaal niet al het haar. En het vibreren wordt een soort glijden over de hals. En dan beeldde ik me in dat ik een Jimmi Hendrix van de cello was.

Bart speelt als Jimmi Hendrix.

4.

De muziek verandert.

Anouk:

Ik ben vier jaar. Meester van Heugten, de directeur van de basisschool neemt afscheid. De juffrouw heeft aan mij gevraagd of ik mee wil spelen in een theaterstukje. Ik krijg een groene maillot aan, een groen truitje, blaadjes van karton om mijn hoofd en mijn gezicht wordt geschminkt. Ik mag een bloem zijn, op de achtergrond.

(Anouk is even de bloem op de achtergrond.)

Na de voorstelling wil ik me niet afschminken. Ik wil zo graag dat iedereen kan zien dat ik die bloem was.

Maar afschminken moet, het kostuum moet uit, ik moet leren lezen en rekenen en ik heb 'een goed stel hersens', dus ik moet de citotoets goed maken.

5.

Anouk:

Ik duw mijn lichaam voor me uit
tegen alle weerstand in
ik moet en zal mijn hakken door het zand duwen
over wegen vol stof
over asfalt bruggen pleinen
langs koffiebars to go
want verder gaat mijn weg
ik duw, en duw en duw...
en de zwaartekracht blijft maar trekken aan dat lijf van mij
o had ik maar vleugels

Ik sta stil, kijk achterom
naar de weg die ik gekomen ben
en dan naar de lucht
er is altijd wel ergens een vogel te zien
twee meeuwen cirkelen boven de stad
ik kijk hoe ze zweven zwermen zwerven
door het luchtruim
ik snak naar ruimte voor lucht
o had ik maar vleugels

Ik zou geen sporen nalaten
nooit meer hoeven omkijken
omdat een terugweg voor iemand met vleugels niet bestaat
ik zucht
dan loop ik mezelf voorbij
ik pak me bij mijn armen
sla ze om mijn schouders
en sleep mijn lichaam verder
achter mezelf aan
Ik trek, en trek en trek...
ik moet nog een lange weg gaan om mezelf te zijn
o had ik maar vleugels

6.

In de volgende tekst houdt Anouk de cello van Bart vast.

Bart:

Ik sta voor de deur. Met een tas met 30 boeken. Het is niet alleen maar cello spelen, ik moet er theoretisch ook alles van weten. Voor mijn eindexamen theorie, koos ik het vierde strijkkwartet van Bartok, omdat ik het zo mooi vond. Nooit gedacht dat daar 30 boeken over geschreven waren. Ik doe de deur open. En achter het tafeltje zit de examinerator, de veel te vroeg overleden componist Tristan Keuris. Een grote bos met rode krullen, flikkerende brillenglazen, een en al muziek. Ik ga zitten en zet de 30 boeken als tastbaar bewijs van mijn kennis, tussen ons in op tafel. Hij stelt de vragen en ik geef de antwoorden. Maar hij wordt steeds onrustiger en op een gegeven moment houdt hij het niet meer. Met een machtig armgebaar veegt hij alle boeken van tafel. Die vallen met een donderend geraas op de grond. Hij vist de partituur er uit en zet die op de vleugel. Mij gebaart hij naast hem te gaan zitten. Dan begint hij dat razend lastige stuk voor vier strijkers te spelen. Met twee handen. Wat hij niet kan spelen dat zingt hij er doorheen. En daar weer doorheen roept hij of ik wel hoor waar de muziek over gaat. Hoor ik wel hoe het motief in de cello de muziek opstuwt? Hoor ik wel hoe de twee violen elkaar in de hoogte achterna zitten?

Ik ben sprakeloos. Ik heb geen woorden. Tristan zet mij van een taal over de muziek in één klap naar een taal die vanuit de muziek zelf komt.

Dat zet mij in beweging.

Enige tijd later besluit ik om geen klassiek cellist te worden, maar naar het theater te gaan. Ik ga bij Orkater spelen. Met het verlangen de taal en de muziek zo innig mogelijk te verstrengelen. We spelen overal, maar ik blijf toch een beetje die cellist op de achtergrond. Omdat iedereen natuurlijk altijd wil weten hoe het verhaaltje afloopt. Dan is het zover. Ook ik krijg tekst. Twee woorden. Ik zit de hele voorstelling in de zenuwen tot ik aan de beurt ben. Dan zeg ik ze: 'Waarschijnlijk wel'.

Maar dat is niet genoeg. Ik heb meer te zeggen dan dat. Het zet me opnieuw in beweging. Dan moet ik maar een man van woorden worden. Ik hang mijn cello aan de muur, stap van het podium af en ga de stad in.

7.

Bart neemt cello aan van Anouk. Hij speelt.

Anouk:

Er is een stad
gebouwd met woorden
de zwaarste vormen het fundament
een stad gebouwd op
genade, berusting, verantwoordelijkheid, bezwaarschrift
hoe hoger het gebouw
hoe lichter de taal
zwaluwstaartje, zeebries, hagelslag, kattenbel
wie veel woorden heeft
is hier schatrijk

en bouwt de hoogste torens
er is een man wiens woordenschat tot aan de hemel rijkt
hij heeft woorden als
melkboerenhondenhaar, koolwaterstofverbinding, privacyverklaring, verdonkeremanen
niemand heeft hem ooit achter zijn muren van taal gezien

er zijn ook mensen die hebben niets
of slechts wat kleine lettertjes,
misschien twee woordjes
die makkelijk wegwaaien
ze leggen zich te slapen in de schaduw van de woordpaleizen
slapen met hun hoofd op
zwanenhals, theezeefje, prietpraat, wiebelkous, waarschijnlijk wel
ze kruipen tegen elkaar aan
ruiken elkaars nabijheid
en hebben lief
lief en stil

Bart speelt bulderend verder.

8.

Anouk:

Het mooiste en verdrietigste liefdesverhaal dat ik ken is dat van Romeo en Julia.

Bart zet muziek in.

Anouk:

Ik ben 14 jaar oud. Eindelijk mag ik meedoen met het schooltoneel. Ik krijg de rol van Julia. En Michiel uit de 6e is Romeo. Thuis lees ik het script. 'Romeo kust Julia' lees ik. Ik maak me grote zorgen, ik heb nog nooit gekust. In de repetitie zegt de regisseur: 'Geef haar maar een kusje op haar wang'. Al schamend en blozend red ik me door de repetities. En dan is de dag van de première. (*gaat op kruk staan*). Ik sta op het getimmerde balkon in de aula van de school. Mijn ouders zitten in de zaal. Romeo klimt aan de buitenkant het balkon op, stapt over de balustrade en 'Romeo kust Julia'. En Michiel die stopt zijn tong in mijn mond.

De muziek stopt abrupt. Anouk valt stil. Bart begint weer te spelen. Daarna zegt Anouk:

Anouk:

Het loopt niet goed af. Romeo en Julia gaan dood. Michiel doet eindexamen en gaat van school. En ik, ik raak iets van mezelf kwijt.

9.

Anouk:

Ik kijk je na
kijk je na

Je duikt onder in de mensezee

Ik besta voor 65% uit water
Maar die 35% die niet stroomt,
zet me vast bij dit stoplicht
Het springt op groen
op groen
Tijd, mensen, mogelijkheden
stromen langs me heen
Ik kan me niet verroeren
Met geen vin
geen vin
Ik houd mijn adem in spin de bocht gaat in
in spin
Ik stik niet
stik niet ik

kijk je na
Je staartvin in de verte zwaait gedag
gedag
gedag

Water stroomt naar het laagste punt
Mijn verdriet zit in mijn sokken
Pas als de zee zich terug trekt
wring ik me uit

Ik wou
ik wou
een schelp aan mijn oor
Dat ik de zee kon horen
met jou er in
met jou
met jou

10.

Anouk:

er bestaat een stad
in mijn verbeelding
een stad aan zee
aan de voet van een gebergte
met kronkelende straatjes
smalle huizen
kleurige bloemen
meer hoeft ik niet te zeggen
ook jij stelt je haar al voor

en precies zo is ze
zie je wel?
het waait er zout
want de wind huilt hier altijd
ze treurt
omdat ze alleen in mijn verbeelding op kan steken
tussen de muren van de huizen
nestelen zich liedjes
hoor je wel?
alles is zonnig
er staat niets om schaduw te werpen
dromen zijn nou eenmaal doorzichtig
's nachts vallen er sterren
die aan de dakgoten blijven hangen
lichtgevende wensen die je de weg naar je huis zullen wijzen
er bestaat een stad
in mijn verbeelding
een stad aan zee
mijn reis was lang
ik kom thuis
overall brandt licht
de enige die schaduw kan werpen
ben ik

11.

Anouk:

Het is gelukt. Ik heb het gehaald. Mijn eindexamen. Eindelijk kan ik doen wat ik wil. Ik ga theater studeren. Ik verhuis van een dorp naar de grote stad, waar alles mogelijk is.

Bart:

Ik dwaal door de stad. In het donker. Waar is mijn muze eigenlijk gebleven? Toen ik nog cello speelde en theater maakte, had ik zoiets als wat voor de kunstenaar de spreekwoordelijke muze is, die je in je oor fluistert, zodat je weet wat je te doen staat. Maar nu? Waar is ze gebleven? Hoor ik haar stem? In de nacht? Ik dwaal door het donker.

12.

Anouk pakt microfoon.

Anouk:

Ben ik er als je me hoort?

Nu?

Ben ik er nu?

Is mijn stem genoeg om er te zijn?

Kunnen wij zijn in de dingen die we achter laten?

Kan ik met mijn stem de eenzame hoeken van je lichaam vullen?
Kan ik de diepten van je donkerste gedachten een bodem geven alleen door te praten?

Kan ik je verleiden om samen met mij jouw leegte te betreden als een kathedraal?
We duwen de grote zware deuren open
Licht valt door het glas in lood
Onze voetstappen echoën op het marmer
Ik pak je hand
Voel je jouw hand in de mijne?
Of misschien beter: voel je mijn hand in de jouwe?
Want zo om past het beter

Luister je nog nu ik niets meer te zeggen heb?
Nu?
En nu?

13.

Anouk:

Ik ben het kwijt. Na vier jaar theaterstudie ben ik het spelplezier kwijt. Ik wil niet meer op de spelvloer staan. Ik ga schrijven.

Bart:

Weet je wat ik ga doen? Ik ga naar de radio, naar de klassieke zender, radio 4. Misschien kan ik daar de taal en de muziek allebei doen. En als ik dan boze brieven krijg omdat ik er teveel doorheen praat, want die luisteraars van radio 4 hebben werkelijk álle tijd om die te schrijven, leg ik die gewoon naast me neer. Ik doe het toch. Horen zij wel hoe dat cello motief de muziek op stuwt? Horen zij wel hoe de violen elkaar in de hoogte achterna zitten?
Ik verhuis naar Hilversum, de mediastad.

Anouk:

Er bestaat een stad, een oude stad, ..

Bart:

En 's avonds fluister ik de luisteraar in het oor..

Anouk:

.. die zich als een lichaam in het landschap uitstrekt...

Bart:

.. ik verleid ze en betover ze..

Anouk:

.. wie haar nadert, wordt met duizend ogen bekeken..

Bart:

.. ik breng ze in vervoering..

Anouk:

.. haar adem geeft je tegenwind of zuigt je naar haar toe..

Bart:

.. tot ze zichzelf verliezen..

Anouk:

.. haar tong is de ophaalbrug die toegang tot haar geeft..

Bart:

.. ik word zelf een muze..

Anouk:

.. wie te lang aarzelt voor de poort, wordt vanzelf naar binnen gelikt..

Bart:

.. kom maar..

Anouk:

Deze stad leeft.

Muziek en microfoon

14.

Anouk:

ze slokt je op in haar smalle straten die kronkelen als hersenen
daar lichten ideeën op als neonreclames
ze verleiden je haar dieper te betreden
zo kom je vanzelf in het hart van de stad
waar je kamers kunt huren per uur
om je gezicht tegen haar warme boezem aan te drukken
het hart pompt het water als bloed door haar grachten
uit al haar poriën lekt ze mensen:
te voet, op fietsen, scooters, in bussen en taxi's
het worden er almaar meer
die stroom van levende indringers neemt bezit van haar
woekert in de haarvaten
wie komt, blijft
vervuilt de longen van deze stad
de grote verkeersaders slijben dicht
in de oksels van de stad verschijnt het zweet als bruingele roestplekken
in de scheuren van de huizen kun je haar rimpels tellen

wie kan haar luiken sluiten?

wie zingt haar duizend ogen in slaap?

wie zal zich haar herinneren zoals ze ooit was?

15.

Bart gaat met cello vlak achter Anouk staan.

Anouk:

Je wijkt van je pad af
niet doen
je wijkt af
ontwijkt lantaarns
het donker draag je als een jas
je denkt naar huis kan altijd nog
je vraagt je af waar je benen je brengen
je vraagt je af waar je vingers naar grijpen
een klink
een deur
een willekeurige, maar voor jou de juiste
je gaat naar binnen
niet doen
in de duisternis neem je waar wat er misschien niet is
maar wat zich levendig aan je laat zien
onzichtbare handen ritsen je jas los
woord voor woord
knopen ze je blouse open
trekken je hemd uit
maken je riem los
niet doen
-waarom klinkt je stem niet?-
kleden je uit
armen slaan zich om je heen
-waar zijn de jouwe?-
lenige soepele vingers bespelen de snaren van je lichaam
lippen improviseren een lied op je mond
een jazzy stem pakt je in met woorden
niet doen
deze kamer ademt
ze rookt verleidelijk de ene sigaret na de andere
tot je hoofd in rook opgaat
waar is je huis?

Anouk pakt cello van Bart af en stapt van de vloer af.

16.

Bart:

Ik ben het kwijt. Die hele zoektocht naar de muze sleept me zo mee dat ik er uiteindelijk een proefschrift over schrijf. Ik had nooit gedacht dat ik 200 boeken zou vinden die ik met de muze in verband kan brengen. Wat de muze ook nu kan betekenen in ons werk en ons leven. Ik ben een man van woorden geworden. 80.000 woorden schreef ik. Een man van de wetenschap. Daar sta ik. Op de verdediging. Tegenover mij zeven hooggeleerde dames en heren in zwarte jassen met zwarte baretten. Zij stellen de vragen en ik geef de antwoorden. De een na de ander. Dan komt de pedèl binnen met een stok met bellen en komt het ritueel ten einde. Twee tikken op de grond (*Anouk tikt met cello op de grond*). Hora est! (*stilte*). Dan weet ik het. Ik ben het kwijt. Ik speel niet meer.

Bart loopt de vloer af.

Bart:

De volgende ochtend word ik wakker. Met een groot verlangen om te tekenen. Even geen woorden meer. Maar in mijn hoofd allemaal stemmen die zeggen: 'Je wijkt van je pad af. Niet doen!' Schoenmaker blijf bij je leest, je bent lector bij HKU, je leidt een onderzoekgroep, geen tekenaar. Doe het niet.' Maar er is ook een zachte stem die zegt: 'Doe het wel'. Ik koop een boek met bruine bladen. Ik begin te tekenen. (*pakt boek en zet het op een muziekstandaard*). Ik zet het op de standaard en begin te spelen alsof de tekeningen een partituur zijn.

Dan laat ik een tekening aan jou zien. Deze (*laat tekening zien*). Jij werkt ook bij HKU, het lectoraat, en tot mijn verrassing krijg ik twee dagen later een tekst terug. Mijn tekening is niet alleen gezien, maar ook beschreven.

Ik maak weer een tekening, en stuur die ook op. En ja hoor, een paar dagen later weer een tekst. Zo ontstaat een briefwisseling tussen tekeningen en teksten.

Ik krijg weer zin om te spelen. En ook die boeken met die woorden laat ik niet los. Die sleep ik overal mee naar toe. Ook vandaag. (*laat een paar boeken zien die onder de schilderijen liggen*). Het worden een soort dragende citaten onder mijn werk: de spelende mens van Huizinga, de mens als maker van Sennet, de vertellende mens van MacIntyre en zo verder. (*pakt zijn cello*) Nou is mijn idee dat we een tekst van jou, die over de liefde voor het vak, een keer hardop doen. dat ik speel en dat jij dan die tekst doet.

Anouk:

Ik speel niet meer.

Bart:

Jawel, kom.

Anouk:

Ik speel niet meer, dat zeg ik toch net.

Bart:

Gewoon even horen hoe het klinkt, kom.

Anouk:

Nee.

Bart:

Doe niet zo flauw. We kunnen het toch gewoon even proberen?

Gewoon één keertje..

...

Ah toe..?

Anouk:

Ok.

Één keertje.

Bart:

Ik dacht aan die tekst uit ons eerste boekje.

17.

Anouk leest eerste stuk uit het boekje, maar wordt steeds meer het plezier in getrokken.

Anouk:

Als dit wat ik voel liefde heet,
en als het waar is dat liefde je vult,
hoe kan ik haar dan met dit lichaam omhullen?
mijn bodem slaat onder me vandaan
mijn lichaam vertoont scheuren
ik raak te vol
de druk wordt te hoog
het schroeit
mijn hart brandt op mijn tong
woorden vatten vlam nog voor ze zijn gehoord
verzengende hitte brandt mijn lippen tot as
of is het water?
word ik verwoest door water?
mijn hart loopt over van de zoute tranen
ik verdrink in de woorden die ik wil schreeuwen
een vloedgolf wil via mijn poriën naar buiten breken
ik barst uit mijn huid
mijn hart
mijn longen
mijn nieren
alles wordt naar buiten gedrukt
mijn huid blijft leeg achter
en het kan me niets schelen
ik wil duizend keer sterven
duizend keer leeg achter blijven
om duizend keer opnieuw geboren te worden

en me duizend keer opnieuw voor de liefde te openen
en me te laten vullen
op een dag past ze precies
mijn lichaam om de liefde
op een dag ben ik groot genoeg om haar huis te zijn

Stilte. Bart en Anouk grijnzen.

18.

Bart zet een spelletje 'tongbrekers' in. Ze gaan door tot Bart het niet meer weet.

Anouk:

Nou? Kom dan?

(Bart zwijgt)

Als jij iets niet kan zeggen, pak je meteen je cello. Kun je je lekker verschuilen. Of je begint over alles wat je weet. Jij hebt altijd wel een boek ergens over gelezen.

Jij snuit je neus
veinst verkoudheid
als jij iets niet kan zeggen
Jij begint over het weer
en weer
en weer
als je iets niet kan zeggen
en weer
of over iets anders
begin je
als je iets niet kan zeggen
Jij hebt altijd wat te beginnen:
een boodschappenlijstje om te schrijven
een nieuw pak koekjes om aan te breken
een korstje om open te krabben
Jij knoopt praatjes aan elkaar
jij haakt aan
waar iemand afhaakt
jij vult op
waar iemand leegloopt
Als jij iets niet kan zeggen
plak je pleisters
snoer je monden
met woorden van jodium
Even doorbijten
slikken
en weer
weer opnieuw
weer opnieuw beginnen

Bart speelt.

Anouk:

Jij pulkt plusjes van truien
kucht, schraapt je keel
als jij iets niet kunt zeggen
jij vraagt hoe gaat het
ja goed, kan niet beter
als jij iets niet kunt zeggen gaat het best
en met jou dan? vraag je
als jij iets niet kunt zeggen
Jij hebt altijd wat excuusjes in huis:
achterstallige onderhoudsklusjes
dringende werkmailtjes
splinters in zwerende vingers
Jij eet van gebakken lucht
jij wuift weg wat je te zwaar valt
jij vreet op wat zoet als koek is
als jij iets niet kunt zeggen
maak je grappen
smeer je pijn dicht met zalvende woorden
gewoon opstaan
vallen
en weer
weer opnieuw
weer opnieuw beginnen

19.

Bart:

Ik wil ook helemaal niks zeggen. Jij hebt makkelijk praten. Dat er woorden zijn die gevuld zijn en woorden die leeg zijn. Maar er is ook een gebied waar geen woorden zijn. In het tekenen, in de muziek. Daar is mijn huis. Ik woon in de muziek. Vanuit dat vuur wil ik leven.

Anouk:

Vanuit vuur wil jij leven
Alles om je heen wordt verwoest door vlammen.
je staat in een regen van vonken.
je wangen gloeien in de hitte.
vuurtongen likken je lichaam
vlammen sissen hoe lief jij het leven hebt
je wordt opgehitst
opgelaaid
aangevuurd
je brandt vooruit
jij bent dat vuur

dat begin
die belofte
je danst in de vlammen
nog voor jij oud bent
vermoeid
verveeld
heeft het vuur jouw tijd verbrandt tot as
de tijd die rest
de tijd die volgt
de tijd die komt na geluk
de tijd die je probeert krampachtig vast te houden
(Anouk begint wild te dansen)
Vanuit vuur wil jij leven
verder wil jij dansen
jij wil na smeulen
tot je as geworden bent

20.

Anouk:

(in microfoon)

niet accepteren dat alles voorbijgaat
niet accepteren dat dingen niet bij het oude kunnen blijven
nieuwe dingen, niet accepteren
niet accepteren dat huid de grens is van naderen
blijven dansen
liever blijven dansen
niet accepteren dat ik jou niet vast kan blijven houden
en jij mij niet
de dorst negeren
de honger negeren
de uitputting negeren
niet accepteren dat wij twee lijven zijn
twee hoofden
twee hartslagen
gedachten negeren die ons uit elkaar kunnen drijven
stemmen van anderen negeren
de wetten van de biologie negeren
niet accepteren dat cellen zich blijven vernieuwen
niet accepteren dat woorden alleen kunnen benaderen wat we bedoelen
angst negeren
zere voeten negeren
zweet negeren
de leegte niet accepteren
het verstrijken van de tijd niet accepteren
niet accepteren dat aan alles een einde komt
verlies niet accepteren

de dood negeren
de dood uitlechten en negeren
de dood niet serieus nemen en niet accepteren
blijven dansen
liever blijven dansen
veel liever blijven dansen
veel liever voor altijd blijven dansen

Stilte.

21.

*Bart speelt Bach: Sarabande uit de vijfde suite.
Daarna opnieuw stilte.*

22.

Anouk:

ik huil, jij ligt naast mij, en ik wil dat dit niet voorbijgaat, en ik weet dat nu al huilen voor straks dit moment beladen maakt, en ik wil dat het luchtig is en licht, want geluk is een wolk voordat het regent, en met tranen regent de wolk leeg, en leegte vullen in mijn eentje daar ben ik niet groot genoeg voor, al ben ik gegroeid de laatste jaren zeggen anderen, groei dat zie je zelf maar moeilijk, het viel me pas op dat de cactus groter was geworden toen het potje door zijn scheve groei omviel, zomaar op een maandag, ik drink ik eet ik vang zonlicht ik slaap genoeg en meer kun je niet doen, al zou ik meer willen doen meer willen geven, maar teveel is nooit goed zegt mijn moeder, te veel liefde kan dat schadelijk zijn denk ik dan, is er wel eens iemand gestorven aan een teveel aan liefde, te veel woorden dan luistert er niemand meer, dat heb ik zelf ondervonden, ik zie heus wel dat je soms gauw op de klok kijkt als ik aan het woord ben, dus misschien dat niemand een teveel aan liefde aan wil nemen, dan zit je daar met je teveel, loop je zelf over, barst je uit je voegen, een bloem tussen het cement is misschien wel het mooiste voorbeeld van een teveel aan liefde denk ik, soms voel ik me zo'n bloem, en soms voel ik me het cement op grijze dagen als januari maar niet voorbijgaat, ze zeggen dat januari net zo lang duurt als juli, maar dat is een leugen, tijd vliegt alleen als je het niet wil, misschien ben je oud als de tijd nooit meer vliegt, zelfs niet fladdert, kijk maar naar de parkiet van mijn oma, die weigert te vliegen terwijl hij alle potentie had toen hij uit zijn ei kroop, tijd is een lastig ding, en ik wil haar het liefst vullen met jou samen, al is dat het engste wat er is, want als iets gevuld is kan het daarna alleen leger raken, zoals het afscheid al begint bij de ontmoeting, en van deze gedachte moet ik huilen, want ik wil dat dit niet voorbijgaat, nooit voorbijgaat, ik houd er niet van gevulde dingen leeg te maken, een nieuwe pot pindakaas aanbreken is ook altijd zonde van het glad gestreken oppervlak, al daagt zo'n pot je ook uit in één keer je vinger erin te steken, ik wil ons niet in één keer aanbreken, ik wil dat elke ontmoeting een nieuwe pot is die ik open mag maken, ik wil mijn dagen met jou vullen zonder dat de uren leger worden, ik houd niet van eindes, en van vermoedens van eindes, en dat zou je kunnen zeggen over het hele leven dat het één groot vermoeden van een einde is, waarmee ik niet wil zeggen dat ik niet van het leven houd, maar het is goddomme wel ingewikkeld, ik denk dat het beter is wakker te blijven zo lang je naast me ligt, dan verspil ik geen kostbare minuten, en val ik pas in slaap tegen de ochtend, als jij stil wegsluit, omdat ik zo lief lig te

slapen, kunnen we wel spreken van een afscheid als ik het zelf niet merk, is het dan misschien alleen jouw afscheid, in dat geval kun je beter weggaan in mijn dode hoek dan ben je toch nog bij mij al ben je weg, en weg is een raar woord, want je kunt het kwijt zijn terwijl je er altijd zelf bovenop staat, en ik huil omdat ik mezelf alleen kwijt wil raken samen met jou en het misschien al voorbij is...

Bart:

Is er iets?

Anouk:

nee er is niets.

Anouk loopt weg en gaat op de plek van de cello liggen, met haar rug naar het publiek.

23.

Bart:

Het mooiste en verdrietigste verhaal dat ik ken is dat van Orpheus en Euridycee. Orpheus was de zoon van de God Apollo. Van hem kreeg hij een lier en leerde hij muziek spelen. En de muze Kalliope was zijn moeder. Zij leerde hem de woorden en het dichten. Zo groeide hij op tot de zanger en dichter Orpheus. Sinds zijn jeugd was Orpheus verliefd op Eurydicee. En nu was de dag aanstaande dat ze zouden gaan trouwen. Van heinde en verre waren ze gekomen: de Goden, de half-Goden en de mensen. Het was dé gebeurtenis van die tijd. Maar op de dag van het huwelijk slaat het noodlot toe. Een giftige slang bijt Eurydicee in haar enkel en zij valt dood neer. De gasten zijn geschokt en Orpheus is ontroostbaar. De dagen daarna, de weken, de maanden, zoekt hij haar overal. Hij kan haar niet vinden, want zij is dood. Dan neemt hij zijn toevlucht tot een ongebruikelijk stap. Hij besluit haar te zoeken in de onderwereld. Hij neemt zijn lier mee en begeeft zich op weg. Na een flinke reis staat hij aan de oever van de onderaardse rivier De Styx.

24.

Anouk:

Hij staat aan het water

Hij staat aan het water
de nacht valt

Hij staat aan het water
de nacht valt

en de regen

De wind duwt hem voorover,
alsmaar voorover

Hij wacht op de veerman
die hem overzet

In de weerspiegeling van het water
regent het vanuit de diepte omhoog

Water dat uit de diepte komt,
heeft een verhaal
Ik lees dit verhaal
van deze man
aan de waterkant
in de vallende nacht
hij staat zo stil
Zo stil en weemoedig
De regen valt
In de verte het geluid van peddels in het water

25.

Anouk houdt de cello van Bart vast.

Bart:

Hij zingt en speelt. Zo beweegt hij de veerman om hem over te zetten. Aan de overkant vervolgt hij zijn weg door de onderwereld. Zo komt hij voor de koning en koningin van de onderwereld te staan. Hij zingt en speelt opnieuw en bepleit zijn zaak. Hij stelt hen voor een moeilijk dilemma: 'Of ik, Orpheus, blijf hier, een levende in het rijk van de doden, of, ik krijg Eurydicee mee, een dode, naar het rijk van de levenden'. Uiteindelijk wordt tot het laatste besloten. Hij krijgt Eurydicee mee, maar op één voorwaarde, zegt de koning. Je mag op de terugweg niet omkijken. Dat is een makkie, denkt Orpheus en hij begeeft zich op weg. Bij het lange smalle pad naar de wereld van de levenden aangekomen, wordt hij echter, door twijfel bevangen.

'Eurydicee, je bent toch wel bij me?'

'Ja, Orpheus, je hoort toch mijn stem? Dat is toch genoeg om er te zijn?'

Orpheus laat zich sussen, maar even verderop wordt hij opnieuw door twijfel overvallen.

'Eurydicee, ik moet het zeker weten. je loopt toch wel achter me?'

'Ja, Orpheus, maak je niet ongerust. Maar houd je aan de afspraak. Kijk niet om.'

Orpheus laat zich gerust stellen. Dan, de wereld van de levenden al in het zicht, wordt Orpheus ten derde malen door twijfel overmand.

'Eurydicee, ben je er echt?'

En nog voordat Eurydicee haar stem kan verheffen, houdt Orpheus het niet langer. Hij kijkt om.

Anouk laat de cello vallen. Bart vangt de cello. Anouk stapt van de spelvloer af met haar rug naar het publiek.

26.

Bart speelt de muziek van Orpheus tot het moment van omkijken.

27.

Anouk loopt over de lijnen van het speelveld alsof het een koord is.

Anouk:

Wat blijft er van ons over?

Zullen wij een energie zijn, die er nog hangt als over tientallen jaren mensen deze plek betreden? Zullen wij nog aanwezig zijn in het kraken van de trap? Zullen onze ruzies van nu, de deur toekomstig plotseling laten dicht klappen? Zullen de mensen dan verschrikt opkijken en elkaar gerust stellen dat het de tocht was? ? Zullen wij voortleven tussen de kieren van de vloer, in de spouwmuren en het stof op de plinten? Zal een vleug van ons verlangen door de kruipruimtes blijven dwarrelen? Kan een mooie gedachte zich ergens nestelen als een insect? En zal ze dan op een dag, als de tijd rijp is, uitvliegen?

Zal er een echo van onze woorden in de kamers blijven hangen? En zal iemand dan 'ja' durven zeggen, omdat wij hier nu 'ja' zeggen tegen elkaar? Is liefde houdbaar? En pijn?

Wat blijft er van ons over?

28.

Bart:

Wat had Orpheus moeten doen? Was het nou zo moeilijk om het tot het einde toe vol te houden? Om op de woorden van Eurydicee te vertrouwen? Of waren de woorden van Eurydicee leeg? Was het onvermijdelijk dat hij alleen zou aankomen? Was het daarom misschien juist dapper? Dat hij zijn lot in de ogen keek? Wat zou ik doen? Wat zou jij doen?

29.

Bart zingt en begint te spelen.

Anouk:

Niemand had de jongen verteld
dat je jezelf maar één keer weg kunt geven
lang geleden had hij zich in de armen van een meisje gelegd
omdat zij veel beter met hem overweg kon
dan hij met zichzelf
maar op een dag verdween het meisje
zoals het geluk altijd uit verhalen verdwijnt
of verhalen eindigen
als het geluk gevonden is
omdat er dan niets meer te vertellen valt
het meisje stierf met in haar handen een deel van de jongen
de jongen, zoals hij was geweest
op de eerste dag dat ze elkaar zagen

maar het verhaal van de jongen was nog maar net begonnen
hij bouwde een lichaam
precies zoals hij zich het hare kon herinneren
hij stelde zich het meisje voor

en boog het hout zo
dat het in zijn handen paste
voor elke arm van haar een snaar
voor elk been van haar een snaar
vier snaren die hij kon bespelen
zoals zij dat ooit met haar lichaam had gekund
als hij speelde bestond zij
als hij zong, kon hij weer de jongen zijn
die hij was geweest op de eerste dag dat zij elkaar zagen
lang voor er woorden waren

Einde